

הצעה לסדר - בואו לדבר באחריות!

מדינת ישראל נמצאת באחת התקופות המאתגרות בתולדותיה. המחלוקת האידיאולוגית סביב הרפורמה מחוללת ויכוח נוקב שהולך ומתרחב ומאיים להביא לקרע חברתי מאיים על הקיום המשותף שלנו כאן.

עמותת יסודות מבקשת להניח בפני החברה הישראלית, כלים לניהול השיח המאתגר והקשה הזה, חשוב לנו להבהיר כי הדבר נעשה מתוך כבוד לתפיסות העולם השונות ולתחושות הקשות העולות משני הצדדים.

כיצד נקיים שיח מורכב?

שיח מורכב מניח לפני כל דבר כי כל אחד מגיע לשיח טעון ברגשות. הרגש הוא נקודת המוצא, יש לו מקום חשוב משום שהוא חושף את המקום האותנטי של כל צד, אסור להתעלם ממנו אך גם לא להישאר בו והוא לא יכול לנהל את הדיון. מתוך כך נציע את הפרקטיקה הבאה:

מפזרים את התמונות (בנספח) במרכז החדר ומבקשים מכל משתתף לבחור תמונה אחת

הצעה ראשונה: מציאות פוגשת רגש - פוגשת ערך - בונה טענה.

שלב א' - מציאות פוגשת רגש.

סבב הכרות

אני..... מגיע/ה מ..... בחרתי בתמונה הזו..... והרגש שעולה בי הוא.....

חשוב מאוד לאפשר לכל אחד לתת מקום לרגש שלו.

לבקש מכל חברי הקבוצה שלא להגיב לרגשות השונים, בטח שלא לזלזל בהם. אלא לתת מקום לרגש של הזולת.

ראוי ונכון - לכתוב את הרגשות על לוח עם שמות המשתתפים. אם אין לוח לבקש מכל אחד לכתוב על דף את הרגש שעלה בו. נזדקק לזה בהמשך.

למשתתפי הדיון נדגיש -

אסור בשום פנים ואופן לעצור בשלב הרגשות.

אם נשאר שם - השיח לא יתפתח, ואדרבה הוא עלול להסלים. רגשות לא מאפשרים לנו להבין את עומק הצד השני והם עשויים להפעיל אותנו באופן שלילי ולהגיע לשלילה של הצד השני.

מערך שיעור

שלב ב' - פוגשת ערך

בשלב השני, אחרי העלאת הרגשות, נבקש לרדת קומה בנפש. הרגש שהציף אותנו יושב על עולם ערכי שלם שמפעיל אותנו. אם נתבונן בעצמנו לעומק נראה, שמה שהפעיל את הרגש שלנו הוא עולם הערכים שלנו שנפגע או קיבל חיזוק בעקבות המפגש עם ה"מציאות" אותה פגשנו ועליה אנו מדברים.

נבקש מכל משתתף - להתחבר שוב לרגש שלו. נשאל על איזה "ערך" או "ערכים" יושב הרגש הזה. בשלב הזה השיח עובר משיח רגשי לשיח ערכי. ערכים מאפשרים לנו לדבר רציונלית, לדבר על מהות. הערכים חושפים מה עומד בבסיס העמדה ומתוכם ניתן לנסח עמדה ערכית מנומקת. מומלץ לכתוב את הערכים גם על לוח.

שלב ג' - בונה טענה (ערכית)

אחרי שחשפנו את הערך, אנו מגיעים לשלב החשוב והוא היכולת לטעון טענה ערכית.

"אני חושב ש... מכיוון ש..."

עם טענה ערכית ניתן להתווכח. אבל העוצמות של הרגש וחוסר היציבות שלו כבר נרגעו. כעת אפשר להבין את ההיגיון, את הרצון של הצד השני בטוב. זה מאפשר לגשת לדיון ממקום נינוח יותר.

בשלב הזה ניתן יהיה לשאול:

1. האם ישנה לצד השני טענה ערכית שאני מסוגל להסכים איתה?
2. האם הערך בשמו מדבר הצד הנגדי מגיע לידי ביטוי גם בעולם שלי?
3. האם הטענה הערכית הנגדית גורמת לי לחשוב פעם נוספת על הטענה שלי?
4. מה בטענה שלי נשאר פרום/נקודת עיוורון שייתכן וקיימת לי?

שלב ד' - סיכום (הצעה)

בשלב זה נניח שני מונחים (מתוך הגותו של הסוציולוג מקס וובר):

- **"אתיקה של תכלית"** מחזיקה באמת מידה ברורה בכל הנוגע למעשה המוסרי המבוסס על האמונות הנכונות והתכליות הטובות והיא אינה נדרשת לשאלת התוצאה של אותו מעשה מוסרי, עיקרה הגעה אל התכלית הראויה.
- לעומתה, **"אתיקה של אחריות"** שואלת שאלות נוספות שלוקחות בחשבון גם את הפגמים והליקויים של הסביבה האנושית המורכבת.

מערך שיעור

"שיח של איבה" מול "שיח של אחווה"

המושג הבסיסי "אתיקה של אחריות" מוביל אותנו לאבחנה נוספת, בין "שיח של אחריות" ל"שיח של איבה".

מהו שיח של איבה? שיח של איבה יושב על חוסר אמון עמוק בין הצדדים. לא מדובר כאן רק בחרדה עמוקה ממה חושב הצד השני ומה הוא עלול לעשות, אלא בהכרעה פנימית ונפשית ברורה שהמחנה שכנגדי מונע ממקומות אפלים, שמטרתו ותקוותו האמיתית היא להרע ולא להיטיב ושמגמתו היא להזיק למחנה שלי. **שיח של איבה לא מאפשר הקשבה**, הוא לא מאפשר הטיית אוזן ופתיחת הלב. שיח של איבה מזמין מלחמה, מאבק והתגוננות בכל מחיר. הכל כשר כדי להילחם באויב רע ומר שקם עלי לכלות אותי מבפנים, יהיו התוצאות אשר יהיו.

אל מול שיח של איבה נמצא שיח של אחווה. בניגוד לשיח של איבה שמונע מחוסר אמון בשיח של אחווה האדם מרגיש בטוח לגמרי במרחב בו הוא נמצא והוא מלא אמון כלפי האדם איתו הוא מנהל את השיח. רמת האמון הזו מאפשרת שיח פתוח, כן ואמיתי ומאפשר הקשבה דו צדדית, כזו שתאפשר בבא העת גם הסכמה.

אנו מציעים כי חברה הנמצאת במציאות של מחלוקת אידיאולוגית עזה, היושבת על ריחוק רגשי ומחנאות, כדאי שתאמץ את המושגים האלו. סגנון הדיון מעין זה יוכל לאפשר קיום דיון עמוק ורציני שיוכל להוביל לקיום משותף. להרחבה- מומלץ מאוד לקרוא את החוברת המצורפת למערך כדי לתת למורה/ למנחה רקע ובסיס רחב יותר לניהול הדיון.

לאחר שלב ניסוח הטענות אנחנו כבר במרחב של הקשבה מה שמאפשר לנו אם יש רצון להפוך את ההקשבה לאקטיבית ומתוכה להבין טוב יותר את טענות הצד השני. בשלב זה ניתן לפנות למישהו במעגל שביטא עמדה שונה משלי ולומר לו: "שמעתי בדבריך ש...". חשוב לזכור כי טענה ערכית מאפשרת חיבורים ערכיים בין טענות שונות לא פעם, שווה לחפש חיבורים קטנים מסוג זה.

סבב מחשבה ראשונה/מחשבה חדשה

המחשבה הייתה לי בתחילת המהלך והמחשבה החדשה שנולדה בעקבות המהלך

הצעה שנייה: רואה, חושב, שואל.

הקבוצה עומדת אל מול סוגיה/מציאות/סיטואציה קונקרטיית.

שלב א' - "רואה"

כאן נבקש מכל אחד להתייחס למה הוא רואה?

כלומר: הגדרת הסוגיה, השאלה, הבעיה שאני מזהה במציאות שפגשתי. נדגיש - כאן עשויות לעלות שאלות שונות ביחס לאותה מציאות. כל אחד מזהה במציאות נקודות כואבות אחרות ומתייחס אליהן. חשוב מאוד שנכיר בנקודות השונות הכואבות בסיפור וניתן להם מקום. כל מציאות סובלת שאלות רבות וחשוב מאוד להגדיר ולזקק אותן.

מן הראוי לנסות ולאחד בין נקודות דומות על מנת לקבל תמונת מצב מסודרת.

שלב ב' - "חושב"

מה אני טוען על הסוגיה/ ביחס לשאלה שהצפתי?/ביחס למציאות שפגשתי?

כאן נבקש לטעון טענה ערכית ביחס לשאלה ששאל כל אחד. כמובן שניתן להתייחס גם לנקודות ושאלות של אחרים. בשלב זה חשוב להתייחס לשאלות שעלו ולא להסיט מהן את הדיון, הסטה של הדיון מבלי להתייחס לשאלות עצמן יכול להוביל לשיח דמגוגי, להטחת סיסמאות או לניתוק מהנושא מולו אנו עומדים ועליו אנחנו שואלים.

שלב ג' - "שואל"

בשלב הזה מתבקש כל אחד להניח שאלה על העמדה האישית שלו ועל הטענה אותה הוא עצמו טען. כל אחד ישאל את עצמו את אחת מהשאלות הבאות (או את כולן):

1. איפה העמדה שלי חסרה?

2. מה קשה בטענה הערכית בה נקטתי?

3. לאיזו נקודה בעמדה (טענה) הנגדית אני יכול להתחבר?

התובנות עולות ועל בסיסן ניתן לקיים דיון מעמיק ומורכב אודות הסוגיה המדוברת. לא צריך להגיע להסכמות, אבל המדיום החשוב הוא היכולת לראות שטענתי לא מושלמת, שגם היא נתקלת עם קשיים במציאות הקונקרטיית או בקשיים ערכיים. לאחר שמונחות על השולחן כלל הטענות "הלא מושלמות" ניתן לנהל שיח ענייני יותר, קשוב יותר וכזה המסוגל להניח תשתית להסכמות בין שונים.

(מתוך האתר: אישתון)

זוהי אזעקת אמת

הם אנשים חכמים. אבל נוהגים באופן מסוכן. הם לא פשיסטים. אבל הם מובילים אותנו לפשיזם. אם הם חלילה יתעקשו להמשיך בריצת האמוק שלהם ולהביס את המחאה – זה יהיה ציון דרך בסופה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. המדינה לא תתמוטט יום אחרי שהחקיקה הדרכונית תאושר סופית. התמוטטות היא תהליך. ובמקום לעצור אותו – הם מובילים אותו. כן, יש צורך ברפורמה. אבל לא זו שמגיעה עם ניחוח של דיקטטורה

בן דרור ימיני

מערך שיעור

(מתוך האתר: זמן ישראל)

מערך שיעור

(מתוך: אתר מקור ראשון, צילום: תקומה 23)

(מתוך האתר של: קהלת)

מערך שיעור

הכנסת
The Knesset
18:23 13/02/2023

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

13 בפברואר 2023

947

כ"ב בשבט התשפ"ג

עמוד

- 32 הצעת חוק-יסוד: השפיטה (תיקון מס' 3) (חיוק הפרדת הרשויות)
- 34 הצעת חוק בתי המשפט (תיקון מס' 105) (הוראות לעניין הוועדה לבחירת שופטים),
התשפ"ג-2023